

05
2010

BIULETYN

Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania Razem dla Radomki

JEDLIŃSK

PRZYSUCHA

PRZYTYK

WIENIAWA

WOLANÓW

ZAKRZEW

PAPRYKA

HISTORIA PAPRYKI

Ogólnopolskie Targi Papryki
w Przytyku

Rozmowa z Wójtem gminy Przytyk
– Stefanem Błaszczkiem

Rozmowa z Tadeuszem Łaskim
- Doradcą rolniczym w gminie Przytyk

Wizyta LGD z Hiszpanii
– Monte Iberico – Corredor de Almansa

Seminarium
„Turystyka Wiejska – LGD inicjatorem
nowych możliwości rozwoju regionu”

Wstęp

Drodzy Czytelnicy!

Już 5 września 2010 r. – gmina Przytyk po raz 12 stanie się gospodarzem Ogólnopolskich Targów Papryki – imprezy która stanowi doskonałą okazję nie tylko do promocji przednich odmian tego warzywa, ale jest również miejscem spotkań producentów z Polski i zagranicy. Warto przypomnieć - iż od ponad 10 lat Przytyk i okoliczne gminy nazywane są paprykowym zagłębem. To właśnie z tego obszaru pochodzi ok. 80% produkcji tego smacznego warzywa. W samym Przytyku paprykę uprawia się w około 200 gospodarstwach.

Dlatego też, najnowsze wydanie biuletynu Lokalnej Grupy Działania „Razem dla Radomki” postanowiliśmy poświęcić papryce – która stanowi markowy produkt lokalny

naszego LGD. W biuletynie oprócz informacji o samej papryce, polecamy wywiad z Wójtem gminy Przytyk – Stefanem Błaszykiem, oraz Tadeuszem Łaskim – doradcą ds. ogrodnictwa.

Życzymy Państwu przyjemnej lektury i zachęcamy do dzielenia się swoimi spostrzeżeniami, uwagami oraz informacjami na łamach Biuletynu.

Prezes Zarządu Stowarzyszenia
LGD „Razem dla Radomki”

Cezary Adam Nowek

PAPRYKA

Papryka to przede wszystkim skarbnica witaminy C – zawiera jej najwięcej spośród warzyw i kilkakrotnie więcej niż cytryna. Warto wiedzieć, że witamina ta w niewielkim stopniu ulega rozkładowi w wyniku przetwarzania, co ma miejsce w przypadku innych warzyw oraz owoców. Znajdziemy w niej również beta-karoten

(w największych ilościach występuje w czerwonych odmianach), witaminy E, K i z grupy B, sole mineralne (przede wszystkim potas, wapń, magnez i fosfor), rutynę, a w paprykach ostrych – kapsaicynę.

Papryka jest produktem niskokalorycznym (15-30 kcal w 100 g), bez obaw można więc włączyć ją do codziennej diety. Obecne w niej substancje odżywcze wzmacniają i uszczelniają naczynia krwionośne, obniżają ciśnienie krwi, działają moczopędnie, zwiększają odporność organizmu. Na szczególną uwagę zasługuje wspomniana kapsaicyna, która w dużych dawkach jest dla człowieka śmiertelnie trująca, natomiast w niewielkich ilościach ma bardzo korzystny wpływ na zdrowie. Alkaloid ten, odpowiadający za piekący smak ostrych odmian papryki, wykazuje silne działanie

bakteriobójcze, przeciwbólowe i rozgrzewające. W medycynie znalazła zastosowanie jako składnik maści stosowanych przy bólach mięśniowo-stawowych, bólach reumatycznych, urazach, zapaleniu korzonków nerwowych. Ponadto zwiększa wydzielanie soku żołądkowego i żółci oraz pobudza krążenie i przemianę materii. Co więcej, badania potwierdzają antynowotworowe działanie kapsaicyny, między innymi w przypadku raka prostaty i trzustki.

HISTORIA PAPRYKI

Papryka pochodzi z Ameryki Środkowej i Południowej. Pierwotnie rosta w Boliwii, Brazylii oraz w Peru gdzie była uprawiana już 2500 lat. p.n.e. , co potwierdzają odkrycia archeologów w tamtejszych grobowcach w Ancon i Hauata Pieta. Aztekowie przyprawiali wówczas jedzenie drobno potłuczoną papryką, a nawet stosowali ją jako „oręż bojowy” – albowiem rozpylona papryka wydmuchiwana z dmuchaw skutecznie odpyerała ataki wroga.

Kariera papryki w Europie rozpoczęła się wraz z odkryciem Indii Zachodnich przez Krzysztofa Kolumba, który sprowadził ją do Hiszpanii w 1493 roku, gdzie szybko znalazła swoich wielbicieli. Od tego momentu papryka szybko rozprzestrzeniła się we Włoszech, Francji, w krajach bałkańskich aż po Indie.

Do szerszego jej rozpropagowania przyczynili się Węgrzy, dla których stała się narodową jarzyną i przyprawą. Zwana tam jest „czerwonym złotem” bowiem przynosi duże dochody z eksportu. Dzięki papryce kuchnia węgierska ma nie tylko specyficzny smak ale i kolor. Bez czerwonej papryki nie byłoby zupy gulaszowej ani rybnej czy lecza.

Do Polski papryka trafiła ponad 20 lat temu, stając się jednym z najczęściej spożywanych w Polsce warzyw. Obecnie największe zagłębie paprykowe znajduje się na obszarze funkcjonowania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Razem dla Radomki” gdzie uprawia się największe ilości tego warzywa.

Papryka uprawiana jest również w Hiszpanii (Andaluzja i Estramadura) oraz w Portugalii. Największym producentem papryki na świecie jest Meksyk, Chiny, Indonezja oraz Indie.

Arkadiusz Ostrowski
LGD "Razem dla Radomki"

PRZEWODNIK KULINARNY PAPRYKI

Na łamach przewodnika kulinarnego markowego produktu obszaru Lokalnej Grupy Działania "Razem dla Radomki" - **Papryki** opublikowaliśmy najciekawsze z nadesłanych do nas przez mieszkańców gmin: **Jedlińsk, Przysucha, Przytyk, Wieniawa, Wolanów i Zakrzew**, przepisy na potrawy z Papryki.

PRZEWODNIK dostępny ON-LINE
www.razemdlaRadomki.pl

PATRON HONOROWY:

Marszałek
Województwa
Mazowieckiego

STAROSTA RADOMSKI *Tadeusz Osiński*
WÓJT GMINY PRZYTYK *Stefan Błaszczak*
PREZES RADOMSKIEJ GIEŁDY ROLNEJ *Andrzej Rzońca*
zapraszają na:

XII OGÓLNOPOLSKIE TARGI PAPRYKI

PRZYTYK
5 września 2010 r.

PROGRAM

- 11.15 – formowanie korowodu paprykowego
- 11.30 – msza święta w kościele p.w. Św. Krzyża
- 13.00 – konkurs na najlepsze stoisko z papryką
- 13.05 – występ Młodzieżowej Orkiestry Dętej z Przytyka
- 13.30 – występy zespołów dziecięcych i młodzieżowych z gminy Przytyk
- 13.50 – oficjalne otwarcie targów
- 16.00 – program dla dzieci GIN ALIF SHOW
- 17.00 – występ zespołu „TSK” (największe przeboje polskie i światowe)
- 19.00 – występ kabaretu „Paranienormalni”
- 20.30 – pokaz laserowy
- 20.45 – koncert zespołu BUENOS Amigos
- 22.00 – zakończenie

Współorganizator

stowarzyszenie
LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA
Razem dla Radomki

Patronat medialny

Ogólnopolskie Targi Papryki w Przytyku

Od ponad 10 lat Przytyk i okoliczne gminy nazywane są paprykowym zagłębieniem. To właśnie z tego obszaru pochodzi ok. 80% produkcji tego smacznego warzywa. W samym Przytyku paprykę uprawia się w około 200 gospodarstwach.

Ogólnopolskie Targi Papryki organizowane są od 1998 roku z inicjatywy Wójty Gminy Przytyk, Starosty Powiatu Radomskiego oraz Prezesa Radomskiej Giełdy Rolnej – stanowiąc znakomitą formę promocji przednich odmian, na które popyt stale wzrasta. Targi to również doskonała okazja do spotkań producentów z kraju i zagranicą. Podczas imprezy producenci mają możliwość wymiany informacji na temat tajników uprawy papryki i zdobycia doświadczeń dotyczących

sprzedaży i promocji swoich produktów.

Paprykowe święto odbywa się rokrocznie w pierwszą niedzielę września. Uczestniczą w nim tysiące mieszkańców gminy Przytyk i okolicznych miejscowości, oraz coraz liczniejsze grono gości z poza regionu. Podczas imprezy na kilkudziesięciu kolorowo urządzonych stoiskach prezentowane są najwspanialsze okazy, a najatrakcyjniejsze z pawilonów nagradzane są w prowadzonym przez organizatorów konkursie. Dodatkową formą promocji są wydawnictwa reklamowe oraz degustacja potraw, których głównym składnikiem jest papryka.

Arkadiusz Ostrowski
LGD "Razem dla Radomki"

Ogólnopolskie Targi Papryki w Przytyku

Rozmowa z Wójtem gminy Przytyk – Stefanem Błaszczkiem

5 września 2010 roku odbędzie się już XII edycja Ogólnopolskich Targów Papryki w Przytyku. Z tej okazji poprosiliśmy o kilka słów komentarza Stefana Błaszczka - Wójta gminy Przytyk, a zarazem pomysłodawcę imprezy.

Jak narodził się pomysł na organizację Ogólnopolskich Targów Papryki w Przytyku?

Stefan Błaszczyk: Kilka lat po rozpoczęciu uprawy papryki w naszym rejonie, po początkowym dynamicznym rozwoju „paprykowego zagłębienia” nastąpił okres stagnacji związany z problemami ze zbytem. W gminie Przytyk postanowiliśmy temu przeciwdziałać i pomóc naszym producentom. Impreza którą wówczas zorganizowaliśmy była na kształt centrum pośrednictwa pomiędzy producentami a kupującymi. Pierwsze Ogólnopolskie Targi Papryki współorganizowane przez Radomską

Giełdę Rolną i Starostwo Powiatowe w Radomiu, pod honorowym patronatem marszałka województwa mazowieckiego odbyły się w pierwszą niedzielę września 1999 roku. W tym roku będziemy obchodzić już dwunastą edycję tej najważniejszej dla producentów w naszym rejonie imprezy.

Jakie korzyści płyną z organizacji Targów Papryki?

Stefan Błaszczyk: Targi oprócz funkcji imprezy wystawiennej i handlowej stanowią doskonałą okazję do

Stefan Błaszczyk - Wójt Gminy Przytyk

wymiany informacji i doświadczeń dotyczących uprawy tego smacznego warzywa. Początkujący rolnicy, zainteresowani uprawą papryki na pewno otrzymają mnóstwo wskazówek od bardziej doświadczonych kolegów. Producenci mają ponadto możliwość zdobycia kontaktów z handlowcami, którzy skuszeni doskonałą jakością naszej papryki coraz liczniej odwiedzają Przytyk w pierwszą niedzielę września.

Ogólnopolskie Targi Papryki w Przytyku

Czy osoby nie zainteresowane uprawą papryki znajdują coś dla siebie na Targach Papryki?

Stefan Błaszczyk: Oczywiście! Każdy z odwiedzających nasze targi będzie miał możliwość degustacji poszczególnych odmian papryki a także przeróżnych potraw, których głównym składnikiem jest papryka. Oprócz tego, jak co roku organizowane będą

liczne konkursy i występy zespołów artystycznych, a także gwiazd polskiej sceny muzycznej i kabaretowej. Odbędzie się konkurs na najładniejsze stoisko wystawiennicze. Uważam że każdy niezależnie od wieku znajdzie coś dla siebie na festynie, a oprócz tego będzie miał okazję wrócić do domu z workiem przepysznej papryki.

Z jakimi problemami borykają się aktualnie rolnicy uprawiający paprykę?

Stefan Błaszczyk: Przede wszystkim aura sprawiła w tym roku iż rolnicy z powodu podmytych upraw musieli dwukrotnie sadzić nasiona. Kłopoty sprawiają także gwałtowne burze, niszcząc lub uszkadzając tunele, których budowa stanowi dużą część kosztów w procesie przygotowania i uprawy papryki. Problemy sprawiają różnego rodzaju choroby roślin, które utrudniają wegetację i powodują straty.

Czy sytuacja ze zbytem poprawiła się na tyle, aby rolnicy mogli spać spokojnie?

Stefan Błaszczyk: Sytuacja w tej chwili jest dużo lepsza niż kilka lat temu. W okolicy funkcjonuje kilka skupów papryki m.in. w Żerdzi, Wrzeszczowie, Przytyku. Ponadto rolnicy mają swoich stałych odbiorców w różnych regionach kraju, a także za granicą. Zdarza się też tak, że odbiorcy przyjeżdżają na miejsce, aby zakupić paprykę.

Michał Koptas
LGD "Razem dla Radomki"

Rozmowa z Tadeuszem Łaskim – Doradcą rolniczym w gminie Przytyk

W ciągu kilku lat od rozpoczęcia uprawy w Polsce papryka stała się jednym z najczęściej spożywanych w naszym kraju warzyw, a tereny wokół Przytyka nazywane są „paprykowym zagłębieniem”. Zapytaliśmy pana Tadeusza Łaskiego, Doradcę do Spraw Ogrodnictwa w Przytyku jak wyglądały początki uprawy papryki na tym terenie.

Tadeusz Łaski: Jako pierwszy paprykę do Polski sprowadził w 1983 roku nieżyjący już emerytowany oficer Wojska Polskiego Antoni Kwietniewski z Woli Wrzeszczowskiej. Podczas odwiedzin u córki mieszkającej w Niemczech podpatrzył tamtejsze uprawy papryki i postanowił sprawdzić czy papryka przyjmie się także u nas. Rok po rozpoczęciu uprawy

przekazał zainteresowanym rolnikom z okolicy nasiona. W grupie tej oprócz mnie byli Stanisław Kowalczyk z Woli Wrzeszczowskiej i Teofil Adach z Woli Grabowskiej. Po jakimś czasie dołączył do nas Krzysztof Grzyb z gminy Zakrzew, który teraz prowadzi piękne, doskonale prosperujące gospodarstwo. W ten sposób warzywo to zostało rozpropagowane w naszej okolicy.

Czy gdzieś wcześniej uprawiano paprykę?

Tadeusz Łaski: Nic mi o tym nie wiadomo. Jestem prawie pewny, że to My byliśmy pionierami jeśli chodzi o uprawę papryki w Polsce. Jako pierwsi również organizowaliśmy Dni Papryki. Pierwsza impreza

odbyła się w Grabowej 19 lat temu. Organizowałem je razem ze Leszkiem Łabędzkiem – kierownikiem rejonu w Potworowie – ówczesnego Wojewódzkiego Ośrodka Postępu Rolniczego w Łaziskach. Od dwunastu lat w Przytyku odbywają się Ogólnopolskie Targi Papryki, gdzie kolekcję odmianową przygotowuje Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Warszawie Oddział w Radomiu oraz Powiatowy Zespół Doradców w Radomiu. Na targach odbywa się podsumowanie „Konkursu na Najładniejszą Plantację Papryki” organizowanego przez MODR oraz konkurs na najładniej urządzone stoisko wystawowe producentów.

Jak wyglądał na początku rynek zbytu?

Tadeusz Łaski: Na początku było ciężko. Nosiliśmy się z zamiarem zrezygnowania z dalszej produkcji papryki. O tym jak ciężko było sprzedać paprykę świadczy historia z pierwszych prób zbytu papryki. Jednego roku miałem tunel pomidora i tunel papryki. Za pomidory kupiłem sobie nowego malucha, za którego zapłaciłem wówczas 460 tysięcy złotych, natomiast do papryki trzeba było dołożyć. Dlaczego tak się działo? Nikt nie chciał kupować czegoś zupełnie nowego i nieznanego.

Nowoczesna szklarnia pana Krzysztofa Grzyba

A jak obecnie kształtuje się sytuacją na rynku zbytu papryki? Lepiej sprzedać dużym zakładom przetwórczym czy klientom indywidualnym?

Tadeusz Łaski: W tej chwili nie ma problemu ze sprzedażą papryki. W naszej okolicy jest kilka punktów skupu. Najbliższy jest w Żerdzi, we Wrzeszczowie, oraz w Potworowie. Producenci preferują sprzedaż zakładom przetwórczym, ponieważ jest to mniej czasochłonne niż sprzedaż na giełdzie, gdzie niejednokrotnie trzeba spędzić kilka dni aby sprzedać całą partię towaru.

Gdzie jeszcze w Polsce uprawiana jest papryka?

Tadeusz Łaski: Zagłębiem paprykowym, skąd

Tadeusz Łaski i Krzysztof Grzyb

pochodzi najwięcej produkcji tego warzywa pod osłonami są gminy Przytyk i Potworów. Natomiast w Małopolsce i okolicach Sandomierza uprawia się duże ilości papryki. W przeciwieństwie do nas są to w większości uprawy na otwartym gruncie, nakierunkowane na sprzedaż zakładom przetwórczym.

Jakie wymagania musi spełniać gleba, aby zbiory były jak najlepsze?

Tadeusz Łaski: Papryka najlepiej rośnie na glebach o odczynie lekko kwaśnym, choć znosi także odczyn zasadowy. Dobre są gleby lekkie, dlatego że są cieplejsze co sprawia, że zbiory są wcześniej. Temperatura ziemi powinna wynosić przynajmniej 13 stopni, aby korzeń mógł penetrować ziemię i odżywiać część naziemną. Paprykę trzeba posadzić w kwietniu, plony możemy zbierać już w miesiącach letnich, na przełomie sierpnia i września.

Z czym związane są największe koszty podczas uprawy papryki?

Tadeusz Łaski: Najważniejsza inwestycja to postawienie tunelu i ofoliowanie. Oprócz tego ważne jest sukcesywne nawożenie, które kosztuje maksymalnie 200-300 zł na jeden tunel. Jeżeli uprawia się kilka lat w monokulturze, czyli paprykę po papryce – mogą pojawić się problemy z chorobami. Wówczas potrzebne jest odkażenie gleby, z czym wiążą się również dodatkowe koszty. Należy również pamiętać, iż zdarzenia losowe takie jak gwałtowne burze mogą zniszczyć tunele jak i uprawy, powodując ogromne straty. Papryka ma to do siebie, że nie toleruje środków chwastobójczych, które hamują jej wzrost. Dlatego kilka razy w trakcie sezonu musimy wypielić pojawiające się chwasty. Jest to bardzo ciężka praca, gdyż temperatura w tunelach często przekracza 50°C.

Michał Koptas i Ostrowski Arkadiusz
LGD "Razem dla Radomki"

Wizyta LGD z Hiszpanii Monte Iberico – Corredor de Almansa.

10 czerwca 2010 r. w Warszawie została podpisana deklaracja współpracy pomiędzy Stowarzyszeniem LGD z Hiszpanii – Monte Iberico – Corredor de Almansa a Lokalną Grupą Działania „Razem dla Radomki”. Głównym celem zawiązania współpracy jest podnoszenie skuteczności osiągania wspólnie zdefiniowanych celów obydwu organizacji, wymiana doświadczeń oraz realizacja projektów przyczyniających się do rozwoju europejskich obszarów wiejskich.

W ramach projektu współpracy i wymiany dobrych praktyk mieliśmy przyjemność gościć Prezesa Monte Iberico – Pana Martina Gonzaleza Martinezera oraz Kierownika Biura – Panią Alcalde Higuerele, którzy 12 czerwca odwiedzili gminy należące do LGD

„Razem dla Radomki” Podczas wizyty goście z Hiszpanii poznali atrakcje turystyczne i historyczne regionu, uczestniczyli w imprezie plenerowej pt. „Rycerze Bogurodzicy” w Taczowie oraz podziwiali występy teatralne podczas kolejnej edycji pikniku artystycznego „Apetyt (na) Gombrowicza” we Wsoli.

Spotkanie obydwu Lokalnych Grup Działania stanowiło doskonałą okazję do omówienia zakresu projektu współpracy, wymiany doświadczeń, przedstawienia osiągnięć oraz zakresu realizacji podejmowanych działań na rzecz rozwoju zrównoważonego i harmonijnego rozwoju obszarów wiejskich.

Arkadiusz Ostrowski
LGD „Razem dla Radomki”

Seminarium

„Turystyka Wiejska – LGD inicjatorem nowych możliwości rozwoju regionu”
– podpisanie deklaracji współpracy z Lokalną Grupą Działania „Nasze Roztocze”

W dniach 25-27 czerwca 2010 r. członkowie Lokalnej Grupy Działania „Razem dla Radomki” uczestniczyli w wizycie studyjno-szkoleniowej pn. „Turystyka Wiejska – LGD inicjatorem nowych możliwości rozwoju regionu” która miała miejsce na terenie Lokalnej Grupy Działania „Nasze Roztocze” obejmującego swoim zasięgiem gminy: Adamów, Józefów, Krasnobród, Zamość oraz Zwierzyniec.

Wizyta składała się z części szkoleniowej, podczas której zostały poruszone zagadnienia z zakresu rozwoju produktów turystycznych, zagospodarowania turystycznego zbiorników wodnych oraz funkcjonowania szlaków turystycznych. Realizowane były również wyjazdy studyjne na obszar LGD „Nasze Roztocze: stanowiące doskonałe dopełnienie przekazanej wiedzy, pozwalające zilustrować w jaki sposób odpowiednie wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych może wpłynąć na rozwój turystyki.

Zwieńczeniem wizyty było podpisanie deklaracji współpracy pomiędzy Lokalnymi Grupami Działania, której celem jest m.in.: wspieranie i upowszechnienie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich przez wymianę doświadczeń, budowanie dialogu obywatelskiego na polskiej wsi, rozwój turystyki opartej na zasobach lokalnych, aktywizowanie społeczności lokalnych oraz wspólna realizację projektów współpracy.

Arkadiusz Ostrowski
LGD „Razem dla Radomki”

Stowarzyszenie LGD "Razem dla Radomki"

Biuro Stowarzyszenia

ul. Wenera 9/11
26-600 Radom
tel./fax (48) 38 58 996

Biuro czynne w godzinach:

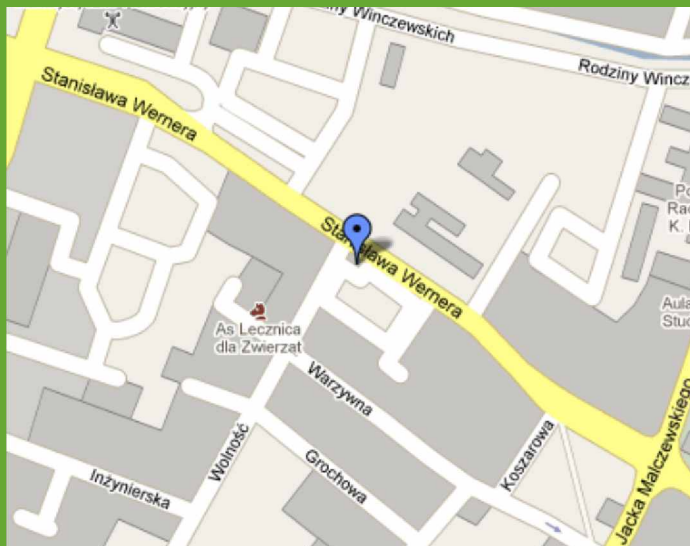
Poniedziałek 9.00-17.00
Wtorek – Piątek 8.00-16.00

Adresy e-mail:

zarzad@razemdlaradomki.pl
lgd@razemdlaradomki.pl
promocja@razemdlaradomki.pl

Strony www:

www.razemdlaradomki.pl
www.razemdlaradomki.blip.pl

Biuletyn Lokalnej Grupy Działania „Razem dla Radomki”

Zespół redakcyjny:

Cezary Adam Nowek
Arkadiusz Ostrowski
Michał Koptas

Opracowanie graficzne:

Magdalena Ostrowska-Bzducha

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:
Europa inwestująca w obszary wiejskie
Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Razem dla Radomki”
Współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach osi 4 – LEADER
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013